

7 Legendy o początkach Polski

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 2) zna legendy o początkach państwa polskiego;
- 4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- najważniejsze legendy związane z początkami Polski,
- głównych bohaterów polskich legend.

ROZUMIE

- pojęcia: plemię, gród, dynastia, legenda, kolebka,
- znaczenie legend dla poznania początków państwa polskiego.

POTRAFI

- opowiedzieć najważniejsze polskie legendy,
- rozpoznać cechy charakterystyczne legendy,
- wymienić różnice między legendą a historią,
- odróżniać fikcję od prawdy historycznej,
- wskazać na mapie Wielkopolskę i Gniezno,
- wyjaśnić, kim byli Słowianie,
- wskazać na mapie siedziby Słowian.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

Wyjaśniamy, że temat dotyczy opowieści związanych z początkami państwa polskiego, którego historię będziemy odtąd poznawać.

Prosimy uczniów, aby przypomnieli poznane rodzaje źródeł historycznych. Wieszamy na tablicy plakat ze schematem podziału źródeł historycznych ► . Zachęcamy uczniów do podania przykładów źródeł materialnych, które mogłyby pomóc

w poznaniu historii początków państwa polskiego. (Należy zwrócić uwagę, że nie zachowały się żadne rodzime źródła pisane z okresu powstawania państwa polskiego).

Przykłady zapisujemy na schemacie i wyjaśniamy, że choć na pierwszy rzut oka ich liczba wydaje się duża, to jednak w porównaniu z innymi okresami historycznymi mamy ich stosunkowo niewiele. Nie zawsze też zawierają one odpowiedzi na pytania stawiane przez historyków. Dlatego badacze przeszłości sięgają do źródeł ustnych, czyli opowieści przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

Na schemacie przy pojęciu źródeł ustnych w przykładach dopisujemy słowo *legenda*. Wyjaśniamy to pojęcie.

Odczytujemy trzy legendy dotyczące początków państwa polskiego (s. 31–32). Zachęcamy uczniów do odpowiedzi na pytania znajdujące się pod legendami.

Zaznaczamy, że korzystanie ze źródeł ustnych jest dla historyków bardzo kłopotliwe. W celu wyjaśnienia, na czym polega problem, polecamy uczniom, aby zapoznali się z fragmentem podrozdziału *Legenda a historia* (s. 33). Na podstawie uzyskanych informacji uczniowie wykonują ćwiczenie 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 18), a następnie określają rodzaj trudności związanej z korzystaniem ze źródeł ustnych, a konkretnie z legend.

Zachęcamy uczniów, aby ocenili, na ile wiarygodne, czyli przekazujące prawdziwe informacje, są legendy o początkach Polski.

Proponujemy zabawę w historyków detektywów. Dzielimy klasę na trzy grupy. Każdej z nich przydzielamy jedną legendę.

Rozdajemy karty pracy ► [PDF](#) i wyjaśniamy, że zadaniem grup będzie ustalenie, które z informacji podanych w legendzie można uznać za prawdziwe, a które są zmyśleniem.

Gdy uczniowie pracują, wieszamy na tablicy mapę ścienną Polski pierwszych Piastów oraz uproszczony schemat podziału Słowian ► [PDF](#). Po zakończeniu pracy reprezentanci grup przedstawiają jej efekty. Uzupełniamy wypowiedzi uczniów, a następnie wskazujemy na mapie Wielkopolskę, Gniezno, Kruszwicę i jezioro Gołto oraz wyjaśniamy pochodzenie i podział Słowian.

III. Podsumowanie

Pytamy uczniów, jakie znaczenie dla poznania najdawniejszej historii naszego państwa mają legendy.

Metody kontroli

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 19).

Praca domowa

Polecenie C (s. 34).